

חטא העגל- חטא "מעגלי פינות"

כל שנה אנו נדהמים מחדש. הכיצד עם ששמע את קולו של ה' חודר אליהם בצורה כל כך ברורה, מצליח תוך זמן כה קצר להגיע לשפל של חטא העגל? התמיהה גדלה כאשר חושבים על החלופה שמצאו בני ישראל- עבודה לעגל הזהב. בעינינו נראה הדבר ילדותי ומטופש. הייתכן שבני ישראל מכריזים "אלה אלוהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים"- אתמהה!?! סוגיה זו טופלה ביסודיות על ידי גדולי ישראל בכל הדורות. ידועה שיטתו של ריה"ל שהיה כאן ניסיון לחפש קשר עם הקב"ה דרך משהו ממשי, ומצד שני שיטת המצדדים בכך שהייתה כאן עבודה זרה לכל דבר ועניין. לפי גישה זו אנו למדים עד כמה לא יציבה יכולה להיות האמונה אפילו לאחר מעמד גדול כמו מעמד הר סיני. לאור זה אנו למדים שאמונה בה' צריכה להיבנות ביסודיות ובשקדנות ולא רק על ידי אירוע חד פעמי. במבט נוסף בפרשה ניתן להציע מסר העולה מעניין זה של חטא העגל. יכולים אנו להבין את המצוקה האדירה של עם ישראל בזמן שמשה שוהה על ההר. מהאופן שבו מתארת התורה את השתלשלות העניינים ניתן להבין את גודל הטררגדיה. התורה אומרת כך: "ויתן אל משה ככלותו לדבר איתו בהר סיני שני לוחות העדות" ומיד: "וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר וייקהל העם על אהרון ויאמרו אליו קום עשה לנו אלוהים אשר ילכו לפנינו". יש כאן תחושה של החמצה גדולה- הרי משה היה כבר בשלב ההתארגנות לרדת מן ההר, ואילו המתין עם ישראל עוד מעט היה כבר זוכה לראות בבואו של משה. חז"ל ביארו זאת באמצעות הטעות שהייתה לעם ישראל בחישוב זמן ההגעה של משה. הם טעו בשש שעות ובקלות כמעט כל הפרשה הזאת נחסכה מאיתנו. אך דומה שזהו בדיוק המסר לדורות. חטא העגל נבע מכישלון כפול. ראשית, עם ישראל לא הצליח להתאזר ב**עוד קצת סבלנות** שדרושה במצבי לחץ. חוסר סבלנות זה הוביל לכישלון הבא, והוא: מציאת פתרון מיידי אך לא אמיתי. בעיני עם ישראל העיקר היה למצוא חלופה למשה רבינו. למרות הגיחוך שבדבר, הסכימו בני ישראל לראות את מנהיגם בדמות העגל שזה עתה יצרו במו ידיהם. חטא זה קשור ל חולשה מאד מרכזית של בני אדם. לעיתים ישנו צורך למצוא פתרון והפתרון האמיתי אינו בהישג יד, אז בני אדם נוטים להציע פתרון רק לשם הפתרון. ישנם הסברים שונים מהיכן שאבו בני ישראל את ההשראה ליצור דווקא עגל (אולי קשור הדבר בתרבות המצרית שהייתה מוכרת להם), אך ניתן לשים דגש דווקא על עניין הזהב. חומר זה הינו יקר ונוצץ. על ידי חומר זה קל היה לבני ישראל לרמות את עצמם ולייצר את האשלייה הדרושה. היה זה פסל מרשים מזהב, ורושם זה חיפה על החיסרון המרכזי של העגל שהוא לחלוטין אל לא רלוונטי ולא יעיל. לא הייתה כאן ראייה ארוכת טווח אלא מתן פתרון מיידי. באותו רגע הרגישו בני ישראל טוב, מכיון שהם באו על סיפוקם המיידי לייצר פתרון נוצץ. גם אילולא הופיע משה רבינו באופן מיידי ניתן להניח שהעם היה מתפקח במהרה, אך הופעת משה קטעה את מקסם השווא והחזירה אותם למציאות. את העגל אפשר לשרוף, את אפרו ניתן להשליך למים, ואת המים אפשר לשתות. משמע העגל ניתן לבליעה על ידי האדם האנושי. (חז"ל ראו בהשקיה רמז לפעולת השקייית אשה סוטה). רגילים אנו להתאכזב ממעשה העגל על רקע מעמד הר סיני, אך ניתן להוסיף ולהתאכזב על רקע התהליך שעובר עם ישראל ביציאת ממצרים. דומה שתהליך היציאה ממצרים נועד לתקן את שני הליקויים בהם נכשלו עם ישראל. ביציאת מצרים לומדים עם ישראל **סבלנות**. הם לוקחים את השה לביתם וממתינים ארבעה ימים. שום דבר לא קורה באופן מיידי. דבר נוסף הנלמד מיציאת מצרים והינו מסר מרכזי ברעיון הגאולה והוא הצורך **לא להחמיץ את הרגע**. (מכאן האיסור על **החמץ**). בני ישראל מצטווים להיות מוכנים ודרכים לצאת ברגע הנכון. רק תזמון זה וסבלנות זו יכולים להביא את הגאולה. **בחטא העגל נגמרה לעם ישראל הסבלנות ואבד חוש התזמון**, אילו רק המתינו עוד מעט וכל החטא לא היה מתרחש. חטא העגל שקורה שלושה חדשים לאחר חג הפסח מלמד עד כמה דרושה עבודה מעמיקה על מידת החירות האמיתית. מרבים אנו להיות כבולים במקומי שווא, פתרונות מהירים ולא אמיתיים, בטיוחים ובזיוף. פרשת העגל מלמדת אותנו **לא לעגל פינות** ולא להלך מוקסמים אחר הזהב שבעגל, אלא לעבוד קשה ולהמתין לפתרון האמיתי. שבת שלום, הרב יוני ברלין, מנהל בית הספר